

40. szám. 1868. Október 1.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ-TULAJDONOS:
 az „**ATHENAEUM**“
 R. TÁRSULAT.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postah. atalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petisor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

As előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
 a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
 levelekben intézendők.

PEST, 1868.

NYOMATOTT „AZ ATHENAEUM“
 (BEELŐTT EMICH GUSZTÁV-FÉLE)
 NYOMDÁBAN.

Mai számunkhoz egy negyedív melléklet van csatolva.

TARTALOM.

Ölkök: „Lenkey százada.“ (Költemény.) *Petőfi Sándortól.* 1848. — „Az őrangyal.“ (Elbeszélés.) *Vadnai Károlytól.* A vad indusok merészsége Észak-Amerikában. — Egri s egervidéki képek. X. X. X. — „A kigyók.“ *Szoddy Lajostól.* — „A szíami ikrek.“ — „Mennyibe került 1582-ben két vár s az ahhoz tartozó uradalmak 7 évig tartó perlekedése.“ *Szekely Sándortól.* — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Vegyes közlemények.“ — „Irodalom.“ — „Szer-

kesztői üzenetek.“ — „A kiadóhivatal üzenetei.“ — „Ujdon-ságok.“

Képek: Lenkey százada. — Rabló indus ellensége fejét elevenen megnyúzza. 1867. júliusban. — Vad indusok megtámadják az Egyesült-Államok szekerpostáját. 1867. júliusban. — Egri s egervidéki képek. (Zombory Gusztávtól. — A szíami ikrek.

Irodalom.

— („*Jókai Mór munkái*“) népszerű kiadásában most jelent meg ezen aranytollú regényirónk egyik legszebb műve, az annyit emlegetett, „*Egy magyar Nábob*“, melynek ára az első kiadásban 5 frt volt, Heckenast ezen népszerű kiadásában pedig (három vastag kötet) csak 2 frt 40 kr.

— („*Adomák és jellemző vonások a forradalom és honvédséletről*“) Képes címlappal. Kiadta Heckenast Gusztáv; ára 80 kr.

— („*Kisfaludy-társaság pártolói ütlelményeként*“) még a múlt 1867. évre közelebb két mű jelent meg s küldetett szét, az egyik Feuillet Oktáv „*Szibill története*“ című szép regénye, Concha Gyöz fordításában, s a másik a György Vilmos által svéd eredetiből fordított „*Erithiof-monda*“. Szintén a pártoló tagok s alapítók részére sajtó alatt vannak „*Pákh Albert szépirodalmi munkái*“ s „*Vachott Sándor költeményei*“, egy-egy kötetben.

— („*Rák Mór kiadásában*“) következő újabb könyvek jelentek meg:

— 1-ör. „*Kossuth Lajos újabb leveleire*“, válasz Horváth Mihálytól, harmadik olcsó kiadás; ára 80 kr. Mint tudjuk, deákpartí klubok e polemikus röpiratot ingyen is osztogatták a nép közt, mely azt bizonyára — meg nem érti.

— 2-or. „*A választások előtt*“. Politikai röpirat névtelen, de azért deákpartí szerzőtől, mely azt tanácsolja, hogy a nép válaszon csak Deák-partí képviselőket. Ára 2 frt, minél fogva a nép kezébe bajosan fog jutni, hacsak ezt is nem osztogatják ingyen.

— 3-or. „*1868-diki országgyűlési törvényekkel*“; egy kötet; ára 60 kr.

— 4-er. „*Magyar államférjak és írők*“; élet- és jellemrajzok nagy tudományú és klasszikus tollú Toldy Ferencintől. Két vastag kötet; ára 3 frt 60 kr. E kötetek Forgách Ferenc, Brutus J. Mihály, Decsi János, Eszterházy Mihály, Mikos Kelemen, Csokonai, Kis János, Reguly és Széchenyi István élet- és jellemrajzai tartalmazzák.

Szerkesztői üzenetek.

— **Bárdnóra:** K. S.-nak. Igértük volt önnek, hogy kivá utátra szolgálni fogunk némely adatte *kötőgépről*. Eddig el csak oly kötégek voltak használatban, melyek csak cső-alakú kötéseknek valának képesek szolgáltatni, például harisnyyszárakat. Lamb amerikai kötégek mindenféle munkát végez s mindegyik oldalán 50—50 tüvel dolgozik, úgy hogy kerekének egyetlen megfordítása 100 hurkot eszközöl. Minden kérekforgásra egy-egy másodpercet számítva, egy percen 6000 hurkot köt, s ebből megérthetjük, hogy ezen géppel egy nap alatt 36 pár harisnyát köthetni. Köthetni e géppel sűrűn vagy ritkán, tetzésés szerint. A gép kis helyet foglal el és bármely asztalra fölserölholható. Lehet vele készíteni nemcsak harisnyákat, hanem sálakat, ágy- és asztalterítőket, kezttyűket, gyermekruhákat stb. is. Ára azonban kissé drága, t. i. 80 porosz tallér (136 frt.) Megrendelhetni Hamburgban: „*Biorniczky és társa*“ Lamb-féle kötégek-raktárában.

— **A Győresen:** Z. K.-nak. Az illető cikkirő ural értekezhetni hozzá Rimaszombatba intézendő levél útján.

— „*Egy kedves leányhoz*“ című vers alkalmasint adresszét tévesztette, mivelhogy a mi kezünk közé került.

— **Tyzsandra:** Mindkettő komoly gondolkozásra mutat, csakhogy az egyik értekezés elvont tárgya miatt nem la-punkba való; a mi pedig azon nagy királyunkat illeti, arról már Szalay László és Horváth Mihály igen kitünő jellemzéseket irtak.

— **Szentesre:** A. K.-nak. Sajnálattal jelentjük, hogy kívánatát nem teljesíthetjük.

— **Besztergomba:** B. S.-nak. Köszönettel vettük, s a szives ajánlatokra nézve magán levélünk válasza.

— **Pápa:** K. L.-nak. Ugyanezen cikkeseke fordítása — más kéztől — már rég szerkesztőségi fiókunkban hever; nem közzöltük, mert azon tárgyról egy magyar író, gr. Lázár Kálmán már sokkal vonzóbban értekezett „*A lég urai*“ című könyvében.

— **Budán:** V.-nak. A cikkeseköt fel fogjuk igazolni, a hozzá mellékelte rajz utn azoaban bajosan igazodhatnék el illusztrátorunk.

— **Berlinbe:** K. G.-nak. Örvendünk rajta, hogy jóvala dolgozatát ismét üdvözölhetjük. Az összekötöttést Berlinnel is főtartjuk.

A kiadóhivatal üzenete.

— **A „Kandí Klári“** hölgyéclap szerkesztőségének N.-Kanizán. Cserepéldánnyal nem szolgálhatunk.

— **Érsekújvár:** J. J. A miatt semmi baj sem történik s a mlápl el fog köldetni, a mennyiben a csomagolási 30 kr. már befizettetett.

A rendkívül széles kiállítása „**HONVÉDALBUM**“ előfizetői már kielégítettén, az most már Pfeiffer Nándor pesti könyvkereskedésénél, valamint szerkesztőségünk útján is megrendelhető. A 27. honvédtábornok arcképével s hét darab 17 hüvelyk hosszú és 12 hüvelyk magas, színes alapnyomású képpel, valamint a szövegbe nyomott 33 pompás illusztrációval diszesített s szövegét illetőleg legkitünőbb költőink s prózaistáink (Petőfi, Tompa, Tóth Kálmán, Szász Károly, Jókai, Vadnai, Abonyi, Vértési, Asbóth tábornok stb. stb.) által kiállított emlékmű egy-egy példányának ára **6 frt**; ugyanily példány pompás díszkötésben, aranytetszővel, gazdag aranynyomással és tokba helyezve **10 frt**.

Negyedik évi folyam.

40. szám.

Október 1-én. 1868.

LENKEI SZÁZADA.

— *Petőfi Sándortól.* —

(1848.)

oszorút kötöttem
Cserfa-levelekből,
Harmat csillog rajta
Örömkönyveimből . . .
Kinek adnám én ezt,
Kinek adnám másnak,
Mint vitéz Lenkei
Huszárszázadának ?

Ez ám csak a század,
Ezek a legények !
Ősapáink mellé
Oda illenének.
Romlatlan bennük a
Régi jó magyar vér . . .
Bár adhatnék nekik
E dalnál nagyobb bért !

Dicső fiak ők s ha
 Énnekem nem hisztek,
 Ám nézzetek oda,
 Hogy mit cselekesznek.
 Én elhallgatok, az
 Ó tettök beszéljen . . .
 Százszor kiáltjátok
 Majd rájok az éljent.

A Dnieszter vizén
 Túl, Mariampolban,
 Lengyelország földén
 Egy huszárezred van.
 Szép magyar huszárok,
 Fiatal legények,
 Kutya bajuk . . . vigan
 Miért ne lennének ?

Vigan vannak, össze-
 Verik bokáikat :
 De van ott egy század,
 A melyik nem vígad.
 Mig világát éli
 A vidám ezered,
 Közülök egy század
 Búbánatnak ered.

Miért búslakodtok
 Jó magyar huszárok ?
 Némelyik szeméből
 Köny miért szívárog ?
 „Hogyné búslakodnánk,
 Hogyné búslakodnánk,
 Mikor veszélyben van
 Édes magyar hazánk.“

„Rútul feni fogát
 Rája tót, rác, német,
 Hogy az istennyila
 Őket ott ütne meg !
 S minket, kik a hazát
 Védeni szeretnék,
 Itt idegen földön
 Tart a kötelesség.“

Igy emészti őket
 A bú és a mérge
 Összesúgnak-búgnak . . .
 Vajon mit beszélnek ?
 Hangjaik suttogók,
 Arcuk titokteljes . . .
 Egy nagy szándékjuk van,
 Nagy és veszedelmes.

Milyen gonoszúgot
 Forralnak magokban,
 Hogy nem beszélnek fönn-
 Szóval, csak titokban ?
 Mily istentelenség
 Forog elméjükből,
 Hogy alattomban kell
 Eljárniok ebben ?

Nem istentelenség,
 A mit ők akarnak :
 Segítséget vinni
 A bántott magyaroknak,
 Segítségül menni
 Hazájuk földére,
 Melyre immár foly a
 Gazda-nemzet vére.

Ez a jó huszárok
 Szívbeli szándoka,
 És hogy ezt titkolják,
 Van annak nagy oka . . .
 Oda jutottunk már,
 Hogy csak titkon lehet,
 Tégedet érezni
 Szent hazaszeretet !

Éjnek éjszakáján
 Kiállott a század
 Od' a partra, melyet
 A Dnieszter áztat . . .
 E folyónál pihent
 Egykor vitéz Árpád,
 Mielőtt bevette
 Attila országát.

E szent helyen álltak
 A derék huszárok,
 Itten nyílt ama szent
 Esküvésre szájok :
 Hogy meg fogja őket
 Látni Magyarország,
 Hogy Magyarországot
 Védelmezni fogják !

És midőn az eskült
 Elmondották vóna,
 Belé ugrottak a
 Dnieszter-folyóba,
 S jó paripáik az
 Éji sötétségben
 Általúztak velők
 Szépen szerencsésen.

S jöttek hazafelé,
 Jöttek, jövögettek.
 Hát egyszer mögöttök
 Kít pillantanak meg ?
 Lenkei kapitány,
 Az ő kapitányok,
 Ez iparkodott nagy
 Sebesen utánok.

„Álljatok legények,
 Forduljatok vissza,
 A generális küld,
 Hogy híjalak vissza !“
 Hanem a huszárok
 Nem fordulnak vissza,
 Sőt a kapitánynak
 Így felelnek vissza :

„Kapitány uram, mi
Engedelmeskedünk
Úgy, ha előre megy,
És nem hátra velünk.
Vitéz kapitány úr,
Legyen a vezérünk,
Ilyen ember kell, mint
Kapitány úr, nekünk!

Amnyi szent, hogy minket
Vissza nem visz innen
Sem a generális,
Sem pedig az isten.
Kötelességünkről
Ne beszéljen nekünk,
Szentebb a haza mint
A kötelességünk“.

Töröl vágolt magyar
Ember a kapitány,
Nem igen téríté
Seregét ezután;
Ment velük, nem hátra,
De szépen előre,
És elértek édes
Hazájok földére.

Itt a haza földén,
Hová vont szivetek,
Forró öleléssel
Üdvözlünk titeket,
Vitéz jó testvérek,
Üdvözlünk ezerszer . . .
Beszéljen akármit
A hadügyminiszter!

A Z Ö R A N G Y A L .

(Elbeszélés.)

Irta : *Vadnai Károly.*

Elbeszélésünk hősnője egy kis leány, a kinek még sokat kell nőnie, míg a pocák (ha ugyan e szörnyű „szerencsét“ megéri valaha!) virágillattól párologó költeményeket írnak hozzá, s a divatlapok tudósítói az ő szerény nevét is befűzik a bálkirálynők díszcsapatába. Most még egészen boldog kis leány, ki akkor a legkedvesebb, midőn minden haszontalanság fölött nagyokat kacag, képtelenül bohó kérdéseket tesz, s szőke-fürtös kis fejét oda dugja édes anyja ölébe. Nem több, mint három éves. S a milyen a hősnő, éppen olyan ez elbeszélés cselekvénye is. Egészen kiesi és egyszerű. Nem is történet, csak néhány szó. De néha egy szó megment egy lelket, s akkor az a szó a legmagasztosabb cselekedet.

* * *

Egy kis lámpa ég az asztalon s tejszíntü üvegén át igen szűkmarkúlag hinti a világosságot. Pedig olyan kedves családi képet lát, hogy már csak örömeiben is jobbkedvűleg éghetne.

A barna szövötű diván egyik szögletében öreg asszony ül, egyszerű szürkeszíntü ruhában. Őszülő haját tiszta fehér házi fejkötő fűdi, homlokán értelem s ajkai körül jókedvű mosoly. A másik szögletben egy fiatal csinos asszonyka pihen, nagy fekete szemekkel, finom vidám vonásokkal, igen takarosan öltözve. A két nő egymás kezét fogja, s szemekkel eléggülten tekintenek egy kis lánykára, ki a mama ölében épp most aludt el, miután egész áldott nap szaladozott és fecsegott, s a nagymamának, a ki ép az nap reggel érkezett, sorban megmutatá minden babáját, képeskönyvét, azokkal a nagy cifra állatokkal, és min-

den kis darab ruháját, a piros és kék szalagokkal együtt. Most is egy tarka kis kosár van pici kezében, s ki nem bocsátaná a világerért sem! Ma kapta a nagymamától, ki oda simúl hozzá és lágyan simogatja szőke fürtöit, mialatt a mama csöndesen lehajlik, nem állhatva meg, hogy meg ne csókolja az álomtól mindinkább píruló telt kis orcáját.

Ez egész kép körül valami büvös fény lebeg: a szeretet melege.

A két nő (anya és leánya) susogva beszélnek, nehogy a „kis ártatlant“ fölbreszszék, pedig oly mélyen alszik, hogy akár az egész ház összeomlhatnék, s mégsem zavarná meg édesded nyugalmát.

— Milyen szép és jó gyermek! — mondja a nagymama, ma már legalább is huszadszor.

— Igazi kis angyal, — susogja vissza a fiatal anya, s aztán gondolkozóba esve, egy kis szünet után búskomoly hangon teszi hozzá: — az én áldott kis *örangyalom!*

Ez a szó semmi más nem volna egy idegennek, mint egy pusztá kifejezés, minőt a szeretet sokszor minden értelem nélkül kedvel, valami egyebet keresve, mint a mit közönségesen használni szoktak. De a nagymama megjegyzi e szót, s úgy rémlik előtte, — hogy az oly különös egy szó, mintha nem is a fülével, hanem a szívével hallotta volna.

A kis Piroskát ma már másodsor nevezte így az édes anyja, sőt később is, egy óranegyed múlva, midőn karján vitte a másik szobába, hogy kis rácsos ágyában gondosan elhelyezze, azzal

vált meg tőle: — „aludjál szépen, édes kis *brangyalom!*“

A nagymama hallá ezt is, s mindig különösebb szónak tetszik előtte, mely egyszerre csak egy mély üreggé válik, telve homálylyal és titkos tartalommal. Nem annyira kíváncsisággal, mint inkább a szeretet aggodalmával néz ez üregbe, keresve, hogy mi lehet a fenekén.

— Kedves lányom! — mondja aztán szeliden, midőn a fiatal asszony visszatér, s a divánon újra helyet foglal, — miért mondod úgy neki, hogy „örangyalom.“

Az eleven vidám nő arra pedig e kérdésre egyszerre elborúl. Egy emlék, mint valami felhő, fűdi el boldog mosolyát. Nem is tud többet felelni, csak annyit:

— Megszoktam már úgy szólítani!

Aztán hallgatva mereng, s arcmozgásáról lát szik, hogy bensejében történik valami. Talán gondolatok küzdése, talán a lélek habozása egy keresztúton, melynek egyik ága az őszinteség ösvénye, teli napfényvel, másik a zárkózottságé, a hol minden bús és félelmes.

Csakugyan történhetett valami, mert a némaságot halk zokogás töri meg, és a fiatal nő oda hajlik édes anyja keblére, és könyezve susogja:

— El fogom mondani anyám. Kinek mondanám el, ha nem neked? Érzem az édes kötelességet, hogy neked őszinteséggel tartozom.

A lámpa e közben csak mindegyre halványan ég, míg oda künn zörejt támad.

— Talán Sándor? — kérdi az öreg asszony.

— Nem anyám! Ő nem jó soha elébb, mint hét órákor. Őtkor elhagyja az irodát, s akkor egy ügyvédhez megy, a hol mindig két órát dolgozik. Ő mindig dolgozik. Éppen az a baj, hogy semmi ideje sincs minket jobban szeretni. Alig ér rá, hogy csak ránk is gondoljon.

A szeretetnek valami mély panasza rejlett e szavakban.

— Értetek dolgozik édes lányom! — törekedett az anya megnyugtanni leányát, ki ma már harmadizban mondá el azt neki.

— Igen, édes anyám, érettünk dolgozik. Magától megvon mindent, hogy nekünk legyen. De mit ér, ha oly keveset lehet velünk?

— Ez a szegénység baja, kedves leányom, meg kell nyugodni benne!

Elcsöndesedtek, s hallgatók a kis Piroska lélekzötvetlét, a mint kihallatszott a másik szobából

s gyönyörködtek benne, mint valami édes zenében.

— Nos, gyermekem, — figyelmezteté leányát az öreg asszony, — az elébb valamit ígértél nekem.

— Igen anyám, de mikor oly nehéz elkezdeni. Szeretném, ha nem történt volna, most nem kellene vádolni magamat te előtted.

— Valami hibásat tettél?

— Nem anyám, nem tettem semmit, csak gondoltam, azután megijedtem e gondolattól és elfutottam tőle. Soha, soha sem fogok többé ilyet gondolni; érzem, tudom, s ez ad bátorságot, hogy neked elmondjam.

S elkezdett beszélni, eleintén egész bátran, aztán szemeit lesütve, végre zokogva.

— Emlékezel reá, — hogyne emlékeznél! — mily boldog, olégtült leveleket irtam neked, mikor két év előtt Pestre költöznék. Oda haza, midőn együtt laktunk mind a hárman, (kicsikém akkor még nem is számitott,) minden boldogságom mellett hiányzott valami — az önállóság, mely a nőt oly büszkévé teszi.

Éppen úgy éltem, mint lány-koromban, kivéve hogy fejkötőt viseltem, és Sándorom is velünk lakott, — a háztartást te vezetted, s neked köszönhetünk mindent.

Bevallom neked, hogy midőn Sándor állást kapott itt Pesten, búcsúkönyeim közé egy vigasztaló gondolat vegyült. Más talán annak örült volna, hogy ezután a nagyvilág pompáját fogja látni, én csak annak tudtam örülni, hogy most már a magam asszonya leszek. Mennyi édes gondot adott nekem már előre is, hogy mint fogom a háztartást vezetni; rendezek, intézkedem, úgy, a mint legjobbnak látom.

Ez a lakás — most már gyakran érzem, — igen kicsiny és szegényes. Egy barátnőm, ki egy kissé nagyralát, s szereti emlegetni, a mi je van, — nem is nevezi másnak, csak „fészeknek,“ — de nekem akkor valódi paradicsom volt. Jó meszsze esik a belvárostól, de éppen csöndje és nyugalma volt az, a miért annyira megkedvelém. Körülnézve e két kis szobában, mely teli volt új bútorral s a falakon néhány csinos kép, melyekkel Sándorom lepelt meg — mind a család-élet kedves jelenetei, a mint láthatod! — sürögve-forogva az előházban, a konyhában, a hol oly tisztán kellett tartani mindent — oly vidám elégteltség lepelt meg mindig, hogy nem is jutott eszembe: ha léteznek-e a világon szönyegek és csilláros disztermek, tágas nagy szobák,

teli a kényelem és fényűzés cikkeivel! Udvarunkon van két nagy akácfa, azalatt ültem a legörömostob, ringatva kis leánykám bölsejét, s várva

Sándort, a ki akármikor jött is, nekem mindig későn jött haza.

(Folytatása követk.)

A vad indusok merészsége Észak-Amerikában.

Rabló indus, ellensége fejét elevenen megnyúzza, 1867. júliusban.

Amerika ránk, európaiakra nézve a bámulat földje, az idegrázó vagy esodálatra ragadó események forrása, azon földrészt, melyen míg egyrészt a polgárisultságban haladó emberiség óriási művein álmélkodunk, másrészt majdnem minden

lépten nyomon megdöbbenhetünk a vadság azon példái, melyeket különben csak az őskor mondáiban szoktunk keresni.

Az előre haladó polgárisultság azon óriási műveihez — melyeket főntebb említünk — tartozik

kétségkívül az ugynevezett Pacifique-vasut is, mely egész Északamerikát, az Atlanti Óceántól a Csendestengerig, New-Yorktól kezdve New-Yersey, Pennsylvania, Ohio, Indiana, Illinois, Iowa, Nebraska, Dakota, Utah, Nevada és California államokon, területen és országokon keresztül, az ezer meg ezer mértföld kiterjedésű praerik : a vad indusok hazája hosszában — a Sziklahegyláncolat s a Sierra Nevada égisemelkedő bércin át vezet.

Ezen óriási mű aránylag igen rövid idő alatt készült s tavaly érte befejeztetését. Közép-állomása Omaha, Nebraska-államban, a praerik vagyis végtelen pusztaságok közepén, melyek egyedüli lakosságát antilopok, pusztai keselyűk, bölények és vad indusok képezik.

Ha a vasutakat a civilizáció ereinek nevezzük, ez esetben a Pacifique-vonalnak a legelhagyottabb amerikai vadonokba is be kellett volna vezetnie a művelődést. De ez még sincs így, mert a ki az amerikai lapokat gyakrabban olvasgatja, az tudja, miként alig mulik el hónap, melyben e vasuti vonal mentében a legiszonyubb vadság nyilatkozványai ne történének.

Előttünk van egy könyv, Simonin Lajos utleírása, melyben e francia férfi jelentést tesz a Pacifique-vonalon tavaly tett kirándulásáról, melyben többek közt így ír: „Azon hírek, melyeket Párisban — még elindulásom előtt — vettem a Pacifique-vonalról, egyáltalán nem valának biztatók. Olvastam a többek közt, hogy ezen vasut több s külföldi hivatalnokát a vad indusok megtámadták s kérlelhetlenül felkoncolták. Ezek egyike golyó által leterítettén s késsel is megsebesítettén, feje bőre indus ellensége által elevenen lenyuztatott. Ez ember igazán mintegy isten csodája által szabadult ki a halálból, s aztán ő maga beszélt e iszonyu szenvedéseit, melyek leírását minden amerikai lap hozta.

A „Messenger franco-américain“ 1867. aug. 2-dikai számában így meséli el ezen esetet: „Azon fehér emberek holttesteit, kiket az indusok Plum-Creek mellett legyilkoltak, az omahai állomásra hozták, hol a tömeg tolongva igyekvék látni azon férfiak hulláit, kiket ezelőtt még csak kevéssel a legjobb egészségben szemlélt. A legnagyobb érdekeltséget azonban egy Thompson Vilmos nevű angol kelté föl maga iránt, kit szintén holtnak híreszteltek, ki azonban megint életre kelt . . . de mily állapotban? A szerencsétlennek kaponyájáról a bőr le volt nyúzva! Iszonyu volt látni ezen, hajától és bőrétől megfosztott főt. Thomson talán egyetlen mindazon emberek közt, kiket az indu-

sok scalpirován, (fejük bőrét lenyuzván,) kezeik közül élve menekedett meg. Ime Thompson önmaga következő szókkal beszéli el történetét:

„Csütörtökön esti kilenc óraker azon célból indultunk el a plum-creeki állomásra, hogy az innen nem messzire elszakadt távirdai sodronyt helyre hozzuk. A mint megérkeztünk, az eddig a roppant magas fűben elrejtőzött indusok egyszerre felszökdöstök s körülvettek minket. Két- vagy háromszor ugyan rájuk löttünk, de látva nagy számukat, futásnak iramodtunk.

„Az egyik, gyorsfutó lovon ülő indus, nyomomban vágatott, s midőn már alig volt tölem tizenkét lépésnyire, egy puskalövessel keresztülfúrta jobb karomat. Ezzel fegyverét esővénel fogva ragadta meg s puskatussal iszonyú csapást mért fejemre, úgy hogy összerogytam, ekkor leugrott lováról, elővette kést, azt előbb torkomba döft s azzal hajamat baljával megragadván, elkezdé koponyám bőrét nyuzni.

„Irtózatos kínokat s borzasztó félelmet szenvedtem, mind a mellett bírtam annyi lélekeberséggel, hogy belássam, miként holtá kell magam tettetnem, mert életemet csak ez áron menthetem meg. E közben az indus csak folyton nyúzta fejemet. Irtózatos, ájulásba döntő, leírhatlan kín volt ez; azt hívéim, hogy fejemet darabonként szedik szét. Végre bal halántékom környékén az utolsó késvágást éreztem s ezzel be volt fejezve megnyuzatásom. Az indus ezzel lovára veté magát s magával vivén hajamat bőröstől, egyáltalán nem kételkedett benne, hogy én már meghaltam.“ (A 629. lapon levő képünk azon borzasztó jelenetet ábrázolja, midőn az indus Thompson fejbőrét diadalittassan emeli magasra.)

A fentebbi elbeszélésben nem emlité a szerencsétlen áldozat, hogy az indus sebtben vetvén magát lovára, a fejbőrt elejté s hogy azt Thompson fölvette. 1867. végén Thompson még Omahában volt, hol a Pacifique-vonal minden útasa láthatta őt. Egyébiránt ő nem az egyedüli fehér ember, kit az indusok elevenen nyuztak meg, mert több utászt s amerikai katonát emlegetnek, ki hasonló sorsba jutott.

A fentebbi eset után nemsokára Nebraska vad indusai megállítottak egy egész vasuti vonatot s annak konduktorát és utasait legyilkolták, s ugyanazon időben a Colorado-indusok megtámadták a praerikben az Egyesült államok szekérpóstáját s valóságos csatát vívtak a jól fölfegyverzett utasokkal. Ezen nem kellemes, de mindenestre festői jelenetet a 632-dik lapon levő képünk ábrázolja.

Egri s eger-vidéki képek.

A magyar orvosok és természetvizsgálóknak a mult hó végén Eger vendégszerető falai között tartott XIII-ik nagygyűlése alkalmából van szerencsénk itt az „egri s egervidéki képek“ című sikerült rajzot azon reményben bemutatni tisztelt olvasó közönségünknek, hogy habár kissé elkéstünk is, azok, kik ez élvezetes és emlékezetes gyűlekezésben személyesen vettek részt, éppen oly kedves emlékül fogják venni ezt, mint a mily érdeklődéssel fogadják azokat, kik jelen nem voltak, s eddig még képekben sem bírták.

Eger városának két legnagyobb szerű épülete látható ezen, u. m. az egri érseki székesegyház, és a vele átellenben fekvő pompás lyceum; továbbá a parádi Csevice és timsós fürdők. És e képek szülőlevelű foglalványai között, melyek e vidék egyik főtermesztényét, a híres egri bort kívánják emlékezetbe hozni, ott találjuk fölül a város régi címerét, középsőben a várbeli régi Dobó-emléket, és legalul a parádi csevicsés kutat.

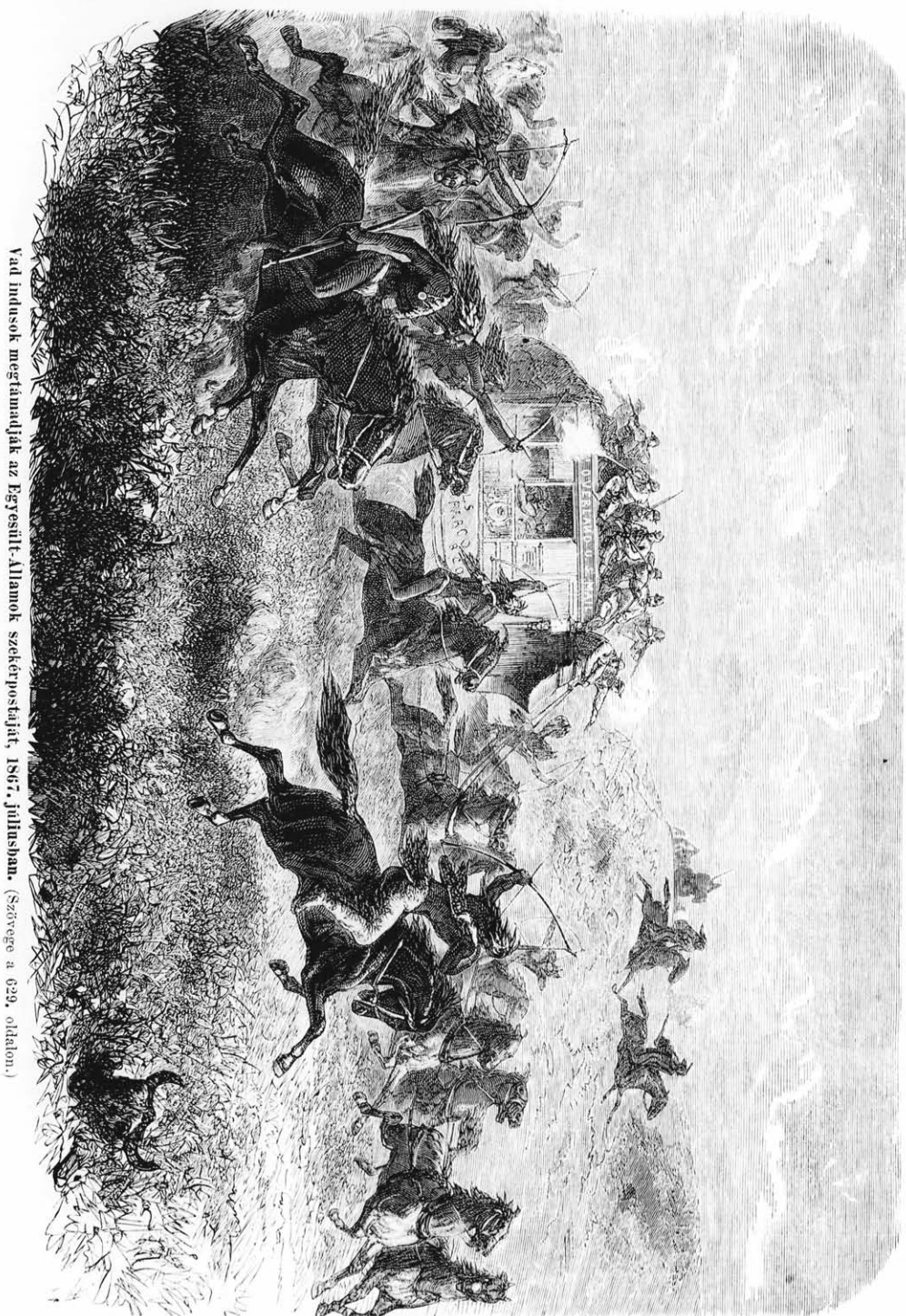
A minden oldalról szabadon álló főegyház méltóságát teljes előcsarnokához az Eszterházy-térről-két szakasz lépcsőzet vezet fel, melyek elejét két két öl nagyságú szoborpár ékíti, melyek a jeles Cassagrande velencei szobrász művei, és szent István és szent László apostol királyainkat, és szent Péter és Pál apostolokat tüntetik elé. A gyönyörű előcsarnok 52 láb magas s 5 láb átmérőjű 8 korinthi oszlopon nyugszik, s homlokzatán aranyozott betűkkel ezen egyszerű latin felirat áll: „venite, adoremus Dominum.“ (Jertek, imádjuk az urat). Ezen felül a főhomlokzatot a hit, remény és szeretet három óriási csoportozata ékesíti, két cherubbal, melyek egyike a világosság fáklyáját, másika pedig a boszuló kardot tartja. Ugyanezen hit, remény és szeretet-szobrok láthatók a templom egyik jobb oldali oltárán is. A csarnokból három ajtó nyílik a templomba, melyek fölött ugyanannyi jeles dombormű látható, u. m. a középsőben az árusokat és vevőket kiütő, jobbra a templomban írást magyarázó, balra a koporsóba tett Jézust ábrázoló: a csarnok fölötti homlokfalon pedig szintén arany betűkkel ez áll: de cursu unius lustris exstructa,“ (öt év lefolyta alatt építettett). Az egész templom keresztalakú, középpontja fölött 120 láb magas, és 48 láb átmérőjű kúp emelkedik, mely 12 ablakon hint világot a templomba. A szentély fölött kettős torony nyúlik föl 168 lábnyi magasra. A templom külső hossza 360 láb. Az egész épületen összhang, szép-

ség, arány és fenség ömlik el, melynek látására fölemelkedik a lélek.

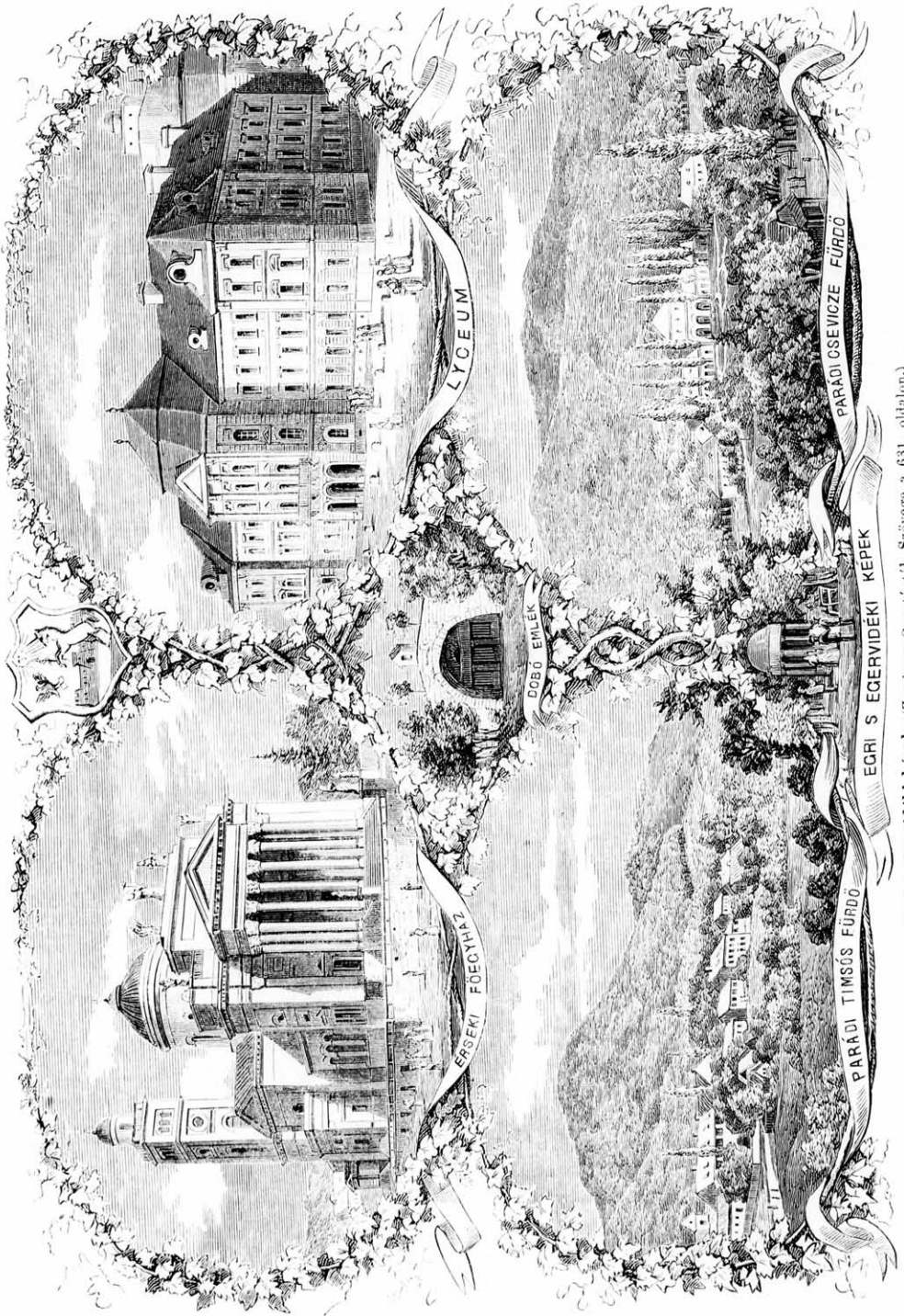
A templom belseje különösen kitünik egyszerű és nemes szépsége által. A főoltárkép Szent János evangélista martýriumát ábrázolja, és Dannhauser bécsi festész remeke. Az egyszerű oltár mellett két gyönyörű cherub áll, és rajta két remek művű angyal carrarai márványból. A többi oltárképek is mindmennyi mesterművek Schiavoni, Malatesti, Grigoletti és Busato olasz festészektől. Nagyszerű az orgona is. De ha itt csak megközelítőleg is híven akarnók elősorolni minden szép és kiváló részét e jeles egyháznak, akkor ievkre torjedno ismertetésünk, azért még csak annyit említünk meg itt, hogy ezen egyházat a halhatatlan emlékü Pyrker érsek Hild József pesti építész terve szerint és felügyelete mellett 1831-től fogva öt év alatt építetté, a hajdani Mihály templom helyén.

A másik épület szintén Egernek fő disze, gróf Eszterházy Károly utolsó egri püspök bőkezűségének köszöni lételet, ki azt 1765-től 1785-ig terjedő 20 év alatt ropant költségen s valóban fejedelemi fénynyel építette és szerelte föl. Akár külsejét, akár belsejét tekintsük e nagyszerű tanintézetnek, meg kell vallanunk, hogy nincs párja hazánkban, de sőt külföldön is kevés van hozzáfogható. Az épület kétemeletes, s egy nagy négy-szöglet képez, kívülről 212 ablakkal; ropant szilárdságáról elég megjegyezni, hogy falai 8—9, szöglettornyai 12 láb vastagságúak, s emeletei is boltoztak. A földszinten és emeleteken tágas folyosók futnak körül az egész épületen, honnan nagyszerű előcsarnokon át a remek fresko-festésekkel pompázó diszterembe, nagyszerű könyvtárba, kápolnába stb. jutunk, melyeknek mind egyike külön terjedelmes leirást igényelne, de itt csak röviden vagyunk kénytelenek megemlíteni még az érseki nyomodát, s a 28 öl magasságú csilagász-tornyot, mely a colossalis épület háttéréből nagyszerűen emelkedik ki.

A két csinos tájkép az Egertől 4 órányira, a regényes Mátrahegy északi lejtőjéhez simuló bájos szépségű parádi völgyből van véve, s egyike az égvényes-kénes savanyuvíz-forrás körül épült csinos fürdőintézetet mutatja, mely egyszerűen csak parádi Csevice fürdőnek neveztetik, a másika pedig az ettől félóránnyira fekvő timsós-vasgálicos fürdőintézetet.

Vad indusok megtámadják az Egyesült-Allamok szekérpösfaját, 1867. júliusban. (Szövege a 629. oldalon.)

Egri s egervidéki képek. (Zombory Gusztávtól. Szövege a 631. oldalon.)

A k i g y ó k.

Az alsóbbrendű állatok közül egy sines, mely oly messze elterjedt és sokátartó előítéleteknek szolgált volna tárgyal, mint a kigyó; minden országban, az ó-korban épen úgy, mint mai nap-ság, ellenszenv, irtózat és gyűlölet jutott ezen bár ilyenekre általában nem érdemes állatnak osztályrészüln, az emberek érzelmeiből. S mégis mindemellett a roppant állatországnak egyetlenegy családja sem volt képes, eleitől fogva, részint való, részint képzelt s számos különböző tulajdon-ságai és sajátosságai miatt az emberek gondolat- és beszéd-foglalkozásait annyira maga részére hódítani, miért a legtöbb mythológiai jelképek-s példás-beszédekhez főképen ő adott alakot és anyagot mások fölött. A kigyókról vett hasonlatok és képes mondatok oly sokfélék és számtalanok, hogy leírásuk egész könyvet tenne ki; a perzsák-, egyiptomiak-, görögök- s általában a régi népeknél kivétlenül találunk különös jelképekre, melyeket ezen hullőkkel összeköttetésbe hoztak. Mint a gonosz megtestülése — a kigyó már első szülőink büneseténél szerepel; az egyenetlenség, a pártoskodás kezeit kigyók fegyver-zék föl — s a furiák fejét haj helyett kigyók boríták. Mint az okosság és szemes óvatosság jelképe, valamint állítólagos gyógyereje miatt — kigyók adattak Aesculáp mellé; mint a behizelgő mézesajkuság jelképe: Merkur hírnök-páléájára ezek fonódtak s a gyilkoló mérge miatt, melynek egy része birtokában van, az iszonyu fájdalom s kín jelképeül szolgált. Az egyiptomiaknál a kigyó termékenység jelképe volt; míg azon kör, mely egy, farkába harapó kigyó által kezdet és végnélkülivé alkottatek: az örökkévalóságot jelképezé. A szarvas-kigyók azonszokása, hogy ha feljűk közeledtek, farkukra támaszkodva fölegyenésedtek: a Nil-partvidék őslakóinál azon hit keletkezésére és megszilárdulására szolgált indokul, hogy az általuk lakott földterületeket ezen kigyók őrizik. Innen aztán ezen kigyók a világot védő és oltalmazó istenség jelképeül vétettek föl — s mint ilyen, nagy gömbteknek két oldalára köbevésettek s az egyiptomi templomok oldalfolyósói fölött nyertek állandó elhelyeztetést. Afrika nyugoti tengerpartjainak benszülöttei, ugy szintén a belvidékek vad törzseinek jó száma hasonló tisztelettel viseltetik a kigyók iránt; nemcsak szabadon engedik ugyanis ezeket kunyhóikban szerte csuszálni, de valóságos imadásban is részesítik s ajtatos tiszteletökre templomokat építenek. A pápaszemes-kigyó is,

hindosztáni ábrándozók bizonyos osztályától, valóságos tiszteletben részesítették; ezeknél egy ily hullő megölése — halálos bűn. Ezen jelképek és babonás tévelyek eredete részben elég világos, részben pedig teljesen nélkülözni látszik minden alapot. Anélkül, hogy közelebbi vizsgálatokba ereszkednénk, azt hisszük: nem távoznunk el az igazságtól, midőn minden kétséget kirekesztőleg állítjuk, hogy némely kigyók veszélyes tulajdon-ságai, különös szokásai és kinézése, valamint több mérges fajnak elterjedtsége és pusztító ereje a ré-gibb időkben, szolgálták legközelebb fekvő indokul arra nézve, hogy a gyűlölet- és tisztelettel vegyes félelem ezen hullők iránt, az emberi nem egy részének kebelében életet nyerjen.

Nem tekintve azon ellenszenv- és irtózatot, mely-lyel kigyók iránt emberek s az alsóbbrendű állatok tulnyomó része viseltetik: ez utóbbiaknak mégis, igen nagy kiterjedésben, az előbbieknél is szintén, jöllehet csak alkalmilag s helylyel-köz-zel, táplálékul szolgálnak; míg némely tartományokban mint gyógyszerköz becsültetnek. Igy például: a vad- és tövises disznó, az egyiptomi petymeg (ichneumon), az eger-és szó kánya, stb. igen finom eledelnek találja a kigyót s anélkül, hogy sokat törődne vele: mérges fajtól való-e, vagy nem? mohón falja föl. Az ibisz madár az egyiptomiak által szentnek tartott s vallásos tiszteletben részesítettett, mivel azt hitték, hogy ez, veszélyes és mérges hullők nagymérvű pusztítást által országuknak meghálálhatlan szolgálatot tesz; teste bebalzsamoztatván, sirboltokban helyeztetett el, a néptisztelet számos más tárgyai és jelvényeivel. Az ibisz vízi- vagy gázló madár s csőre valószínűleg nem alkalmas kigyók megölésére; mivel azonban a Nil partsíkjai ugy a vízi, mint a szárazföldi hullők roppant mennyiségű kicsinyei éltek minden bizonynyal: az ibisz kétségen kívül azon semmi szín alatt nem csekélyelhető szolgálatot teljesíthette mégis, hogy az országot ezen kártékony állatok jó számától előbb megszabadítá, mintsem azok a veszélyes megnövekedés állapotát elérhették volna. A petymeg, egy más, Egyiptomot lakó állat, hasonlólag nem kisebb hirben áll mint az ibisz, azon érdemek miatt, melyeket magának kigyók, gyíkok és krokodilok to-jásai- és fiaik ügyes és sikeres pusztításai által szerzett. Jöllehet sokkal félnékőbb és gyengébb ugyan, hogysen ezen állatokat felnőtt állapotukban eredményyel megtámadhatná: nem tagad-

ható mindazonáltal, hogy ezeknek szaporodását hathatósan akadályozza, a mennyiben tojásait és kicsinyeiket nagy szorgalommal fölkeresvén: gyorsan és jóízűen fölfalja. Utazók egész történeteket tudnak elbeszélni az ichneumonnak kígyókkal találkozásairól, melyeknek veszélyeiből előbbi bár többnyire összemarva, de mégis mindannyiszor elég szerencsével szabadítá ki bőrét. A sebekbe ömlött mérég hatása ellen, mihelyest romboló működésének jelentkezését észre veszik, ösztönszerűleg valami fűben keresnek és találnak ellenmérget.

De nemcsak az alsóbbrendű állatoknak szolgálnak a kígyók táplálékul. Hektor St. John állítása szerint az amerikai indus törzsek közül a nagyobb rész általában eszi a csörgő-kígyót. Kézrekerítésében igen ügyesek s a gyors és iszonyu hatású mérég, — ezen állat egyetlen, de borzasztó fegyvere, — fölötté ritkán hoz rájuk veszedelmet. Ki szokták ugyanis lesni, midőn a csörgőnc elalszik, — éber állapotban nem volna tanácsos megtámadni; ekkor csendesen hozzá mennek s egy viilaforma, kétágu, hegyes fával a kígyó nyakát erősen a földhöz szorítják, úgy, hogy kiszabadulása lehetetlené van téve s ekkor egy darab bőrt, hogy ebbe harapdálván: mérget kibocsássa, dobnak szájába. Ezt aztán ismételten roppant erőfeszítéssel visszarántják szájából mindaddig, míg csak bizonyossá nem lettek a felől, hogy a mérégfogak közül már egy sincs bent; ekkor levágván fejét, testét megnyuzzák s megfőzik, mint mi az angolnát. A „d o k o s”-ok, egy vad, törpe törzs, Délhátországban, (Bruce szerint) rakásával ölik azon kígyókat, melyek lakóföldük ifju bambusztelepein kiváló előszeretettel tanyáznak; megfőzik s megeszik ezeket s állítják, hogy nyökönek fölötté izlékeny eledel. Stedmann Surinam-ról adott tudósításaiban az van írva a benzülöttekről, hogy a folyó-zuzár (boa) husát igen kedvelik, kövérét és zsírtját pedig orvosszerűen használják. A közönséges vipera husa Európában korábbi időkben mint gyógy- s főképen mint erősítőszert, igen nagyra becsültették. Közlebb azonban tekintélye már csaknem egészen alászállott; értéke naponként vesz, s orvosaink fölötté ritkán rendelik. Mead Plinius, Galen s több más, régi híres orvosokból adatokat hoz föl annak igazolására, hogy ezen orvosság daganatok, bélpoklosság és más egyéb bántalmaknál folyton kiváló sikerrel alkalmaztatott s hozzá teszi, hogy ő maga is, makacs bélpoklossága ellen, jó eredménnyel használta. Régi orvosok a viperahúst, mint a halat: főve enni rendelték; fris állapotában hatását fo-

kozatobsnak állították, mint kiszáritva s poralakban venni be. Keysler beszéli, hogy egy Digby nevű gazdag angol feleségét, ki rendkívüli szépségű nő vala, folyton kaptan kapponok peccsenyjével tartotta, melyek viperahussal valának táplálva és fölhízalva.

Alig van nép, melynél a *kígyókő* vagy tojás, a viperának valami mesés nomzemenye, hirtől, csodás elbeszélésekből ismeretes ne volna. Pennant nem mulasztotta el „Állattan”-ában megjegyezni, hogy ő több ilyen, gyűjteményében elhelyezett darab birtokában van. Ezen önmagának tetsző, tudományos fontoskodás értékét azonban korántsem kell késpéz gyanánt vonnunk; de sőt teljesen nevetségessé válik ez, ha megsugjuk, hogy az állítólagos kígyókövek nem egyebek voltak, mint különös szerkezetű üveggolyócskák, melyeket a varázslók ügyes, szemkápráztató műveleteik alkalmával mint igen kézhezálló eszközöket használtak, hogy általuk bámulóikat rászédhesék. Fennen dicsekedtek a varázslók s igyekeztek is minden erővel azon hitet fogamztatni meg a nép kobeleben, hogy ki egy ily kígyókő birtokába jut, minden vállalataiban szerencsés leend, s a hatalmasok jó hajlamait s kegyét fáradság nélkül sikerülend kinyernie, s pusztán ezen büveszköz segítségével folytonosan megtartania. S ki hinné? ezen tévhit mily széles körben elterjedt! nincs ország, hol a nép nagy számánál, kisebb-nagyobb mérvben, elfogadást és ápolást ne talált volna! Hazánkban is van ilyennek nyoma. S különös, hogy magában a művelt Angliában sem csökken ezen babonás hit számos különféle árnyalatainak értéke; sőt ujabbán is vén, kuruzsló asszonyoktól a kígyókő oly gyermekeknek, kiknek foguk jő, mint enyhítő, fájdalomcsillapító szer ajánlatik — s állítják, hogy hőkurut s hideglelés ellen is csallhatlan sikerrel alkalmazható. Az angolok kígyókőve azonban az indusokéval össze nem tévesztendő. Ez utóbbi — a mennyire kifürkészni lehetett — valami anyagösszetétel, mi kígyók által okozott sebekből a mérégfolyadék kiszívására használtatik. Ezen kö összealkotása, Goldsmith szerint, igen nagy titokban tartatik — s több mint valószínű, hogy mérget tisztívó és eltávolító képessége egyedül csak élénk képzelődésen alapszik; míg más részről nem tagadható ezen vegykőnek azon mindenesetre különös és előnyös sajátága, hogy az ember bőrére helyzetetvé, erősen oda tapad s a sebekből a vérnek egy részét kivonni és eltávolítani képes. De hogy a gyorsan vérbe menő mérget kiszívhatná: mese, melynek

sem becse, sem értéke; hátránya és veszedelme azonban számtalan.

Hazánk egyes vidékeinek e tárgyú néphitét ha-

sonlag ismerni nem volna hatáskülső. Való, hogy ilyenemű balga képzelődés alakzatai nálunk is igen számosak.

Szováthy Lajos.

A sziámi ikrek.

Lapunk ezen száma utolsó oldalán sajtáságos kép vonja magára az olvasó figyelmét; ez az úgynevezett sziámi ikrek areképeit ábrázolja, kikről vegyes közleményeink rovata nem régebben is emlékezett.

E különös emberszörnyek (a tudomány kérelhetlen az elnevezésekben!) negyven év óta foglalkoztatják a világ bölcseit. Nevök *Chang* (Sang) és *Eug*; azelőtt megjárták volt egész Európát és Amerikát, mindenfelé mutogatva magukat, végre azonban megunták két-két tökéletesen kifejlett keze van, mi hogy nem látszik, onnan ered, mert lerajzoltatásukkor mindgyükük egy-egy kezét hátra hajtotta a végből, miszerint jobban lássék azon hely, a hol össze vannak növe. E két embernél a „vérszerinti kötelék“ nem pusztán képes kifejezés. Azon hústömeg, melynél fogva egymáshoz vannak növe, mintegy tíz hüvelyk, épen a tüdő és szív táján.

Képünkben kitűnik, hogy ezen sziámi ikrek, egyenként véve, egészen hozzánk hasonló lények. Meg kell azonban még azt is jegyeznünk, hogy mindgyüküknek két-két tökéletesen kifejlett keze van, mi hogy nem látszik, onnan ered, mert lerajzoltatásukkor mindgyükük egy-egy kezét hátra hajtotta a végből, miszerint jobban lássék azon hely, a hol össze vannak növe. E két embernél a „vérszerinti kötelék“ nem pusztán képes kifejezés. Azon hústömeg, melynél fogva egymáshoz vannak növe, mintegy tíz hüvelyk, épen a tüdő és szív táján.

Az efféle emberszörnyek rendszerint nem szoktak valami hosszú életűek lenni, a sziámi ikrek azonban kivételt képeznek. Történetük néhány sorban következő: Európa őket legelső ízben 1818-ban látta, midőn őket Bunker kapitány hozta ide szülőföldjükről, Sziamból, (délkeleti Ázsiában.) Ezután egy ügyes ember vezetése alatt megjárták egész Európát s Amerikát, mindenütt rendkívüli érdekeltséget keltvén föl maguk iránt. Maguk mutogatásából csakhamar meggazdagodván, Észak-Karolinában (Amerika) nagy fekvő birtokot vettek maguknak s itt két szép leánytestvért vettek házastársul. Ezen kettős házasságból tizennyole gyermek származott, mindkét részről kilenc-kilenc.

Ezen kettős háztartás bizonyára egészen új színezetű. De menjünk tovább. Tudva van ugyan-

is, hogy ezen sziámi ikrek írott szerződést kötöttek egymás közt, mely különösen megállapítja életmódjukat; lehetséges, hogy e különös szerződés valaha még napvilágot is fog látni, s érdekes részleteinél fogva bizonyára nem mindennapi olvasmányt képezend.

De ha azért, hogy egymáshoz nőttek, nincs mégsem valami különösebb bajuk, mi végre óhajtanak mégis egymástól elválni? kérdezhetik sokan. Azonban könnyen megérthetjük, hogy azon idő óta, a mióta gazdagok, az ikrek is külön-külön szeretnék élvezni közösen szerzett vagyonukat, mivel azonban az orvosok véleménye nem volt egyhangulag biztató az elválasztási műtét eredményét illetően, ezért a testvérek egyike, *Chang* határozottan ellene szegült minden elválasztási kísérletnek. Ma azonban már megváltozott az ő nézete is s nincs ellene a régi összeköttetés felbontatni. Avatottak ugyanis azt beszélik, hogy mintegy öt év előtt sötét felhő borította be ezen ikrek békés egyesültségét, mely idő óta egymáshoz nem is beszélvén, helyzetüknek valóban elviselhetlenné kell lenni. Viszályuk eredetét a közelebbi amerikai polgárháborút alkalmából származtatják, mert míg *Eug* lelkesült unionista, azalatt *Chang* a déli rabszolgatartók ügye mellett buzgott, úgy hogy politikai nézetkülönbségük majdnem párbajra vezetett, mit csak rokonaik közbevetéseinek sikerült elhárítani.

Bármint legyen azonban a dolog, annyi bizonyos, hogy nevezetes ikreink végre közösen elhatározták magukat az elválasztó orvosi műtétnek alávetni s e végből sorsukat Európa legnevezetesebb sebészére, a nemrég francia szenátorrá kinevezett dr. Nélatonra bízzák, ki annak idején az Aspromontenál megsebesített Garibaldinak lábából is kivette a golyót. Egyébiránt azt hiszik, hogy ezen műtét nem oly életveszélyes, mint némelyek gondolják, mert az ikrek bármelyike lehet beteg a nélkül, hogy betegsége a másikat is bántaná, miből következik, hogy nevezetesebb életszerveik közt közvetlen kapcsolat nincsen.

Mennyibe került 1582-ben két vár s az ahhoz tartozó uradalmak felett 7 évig tartó perlekedés?

Perényi György, Abauj örökös főispánja, 1575-ben nőül vette Thurzó Annát, kinek illetőségét, akkori szokás szerint, hozományban kellett volna kiadni, mely ékszerekből s ruhaneműkből állott. — A fiörökösök — míg ezt teljesíthetik — átadták Perényinének az árvai s biesei uradalmat, mit később megbánván, vissza akarták venni. A dolog perre került Perényiné s testvére, Thurzó György közt, s az előbbinek részéről történt perköltség így következik:

„Az Árva és Letova pereire való költség, mely kezdetett in Anno 1582. Koos Jánosnak, hogy az mesterrel az division (osztzkodás) volt, adtam 14 ft. — Baranyay Bálint mester urának, mikor Árvára és Biesére az divisiora vittük, adtunk neki omnibus compensis (minden költség fejében) 16 ft. — Szolgáimnak, kik vele voltak, költségekre 40 ft. — Annakutánna az káptalanokra egy szolgámat másod magával felküldöttem, az Árva és Letova leveleinek keresésére; adtam mind az levelek váltságával egyetemben 50 ft. — Az processus-váltságért küldöttem oda fel Gyulay Jánost, ottan költségére 40 ft. — Az processus váltságára 20 ft. — Az szent Lukács octavájára hogy felküldtem Gyulay Jánost anno 82, (1582-ik évben,) adtam költségére 116 ft. — Personalis (személynök) uramnak küldöttem ugyanakkor egy kupát, valens (ér) 30 ft. — Bálint mester uramnak egy paripát, kit vöttem volt 20 ft. — Bálint mester uramnak adtam egy kupát, aranyast, valens (ér) 30 ft. — Az árvai adjudicátéért (ítéletért) adtam Csernel mester uramnak 250 ft. — A mely szolgámat kétszer érette fírasztottam, adtam költségére 50 ft. — Az (15)73. esztendei gyűlésre hogy az dologért ő felségéhez supplicáltunk, (könyörögtünk,) adtam szolgáimnak költségére 50 ft. — Az király emberének, hogy az árvai executiora reá ment az konventtel egyetemben, adtam egy aranyos kupát,

valens (ér) 32 ft. Ismét 3 féle szikszai bort, valens 75 ft. — Az relatioért (földerjesztésért) az szombati (n. szombati) konventben kétszer küldöttem szolgámat, adtam neki 35 ft. — Kétszer küldöttem Forgács János uramhoz Biesére ugyan ezen dologért, adtam szolgáimnak költségére 16 ft. — Gyulai Jánosnak az (15)87. esztendei gyűlésünkre hogy felment, ez dologért adtam 70 ft. — Az (15)88. esztendei octavájára, ki elmúlt volt, Gyulay János felmenvén és odafent költött 20 ft. — Hogy az konventet az regiussal egyetemben az árvai executiora vitték, költségökre adtam 40 ft. — Az konventnek, hogy az executio volt, adtam egy szőnyeget, fejéret, 6 ft. — Az (15)88. esztendei szent Lukács octavájára, hogy felküldtem Pozsonyba Gyulay Jánost, adtam hat lovára és egy kocsiájára 100 ft. Pátky Józsnának, az prókátornak adtam költségére, hogy az Causát (pert) Pozsonyban elkezdettük 12 ft. — Annakutánna négy szokeros lovat adtam neki, kit vöttem 85 ft.

Ugyane tárgyban a második feljegyzés.

Az mesternek adtam egy merő aranyos poharat valens (ér) 32 ft. — Levelekért adtam 18 ft. — Egy kupát aranyost 30 ft. — Egy paripát 20 ft. Ismét egy kupát 32 ft. — Ismét adtam egy aranyos kupát 32 ft. — Egy szőnyeget fejért 6 ft. — Szolgáimnak adtam költségében 35 ft. — Az adjudicátát (ítélet) váltottak ki az mestertől 250 ft. — Az király emberének adtunk egy aranyos kupát, valens 25 ft. — Költségekre, hogy az conventet együtt az regiussal (királyi emberek) Árvára vitték, adtam 40 ft. — Az relatoriát (földerjesztés) az káptalanból megváltottuk 60 ft. — Egyszer másszor adtam 365 ft. —

A báró Perényi-család n.-szöllői levéltárából közli:

Szekely Sándor.

Egy héttörténete.

(Szeptember 28.)

(VK.) A hét hőse báró Eötvös József. Máskor is volt ő már az, valahányszor egy-egy joles könyvet írt, akadémiái emlékbeszédet tartott, s emberszeretettől dologó szívet szókban vagy betükben tárta ki; de a mi meglepő — most a eselekvés terén lett hőssé.

Mindig azt mondák e szeretetreméltó emberről, hogy gyöngö, félénk, mihelyt valamit tennie kell. Ime, most megmutatta, hogy ő is a „bátrak hazájában” él.

Kezében egy iv papírral, meg merete támadni a legnagyobb hatalmasságot: a korszellemet. Ez

iv papir bátor tény e hunyászzkodó korban, melyben a föld hatalmasai is (kivéve a szent atyát, kinek kezében az ég lilioszála képezi a királyi pálcát.) térdet, fejet hajtának a koreszmeák zúgó folyása előtt. De báró Eötvös elébe áll ama kis iv papirral, melynek tetejére az van írva: felekezetközi törvényjavaslat.

A demokrata írók egymásután támadják meg értte; egyik fanyaron, másik lebeszélve, s még a kormányparti lapokban is foly a menydörgés; de e sorok írója, ki szereti a meglöpőt, bámul és elmereng azon a szelíd képen, mely egyszerre Mars vonásait ölté föl, s hadat üzent az időnek. Sőt képzelmüinkben odáig megyünk, hogy a nemes báró egyszerre csak rhóduszi koloszszá válik előtünk, mely két felé vetett lábaival egy zajos tengernek két messze eső partját kívánja összekötni. Egyik talpa alatt a haladás termékeny földje, másik alatt a maradás kopár sziklája.

S ez nem mindennapi jelenség!

Mikor a pártok olyan apró-cseprő kérdések kis patakja mellett táboroznak — egymással szemközt, mindig vannak ildomos lelkek, kik mind a két félhez tartoznak, mivel hogy a patak kiesiny, s folyásával egy is lépést lehet tartani, ha egyik lábunkat az egyik, másikat a másik partra helyezzük. De mikor aztán az ilyen kis patak egyszer csak neki szélesül, s jó nagy folyamdá dagad, föl kell hagynunk az „eleven hid“ szerepével, s okvetlenül vagy az egyik, vagy a másik part táborába kell telepednünk. Igen, nekünk, kis embereknek; de vannak ám kivételes szellemek, lángelmék, kik még a zúgó tenger fölött is két partot tudnak egyszerre járni. Ilyen most b. Eötvös, a ki ellen fölzudáltak, és a kit mi — meglepetve bámulunk.

Két dologért zudultak föl ellene. Egyik az, a mi javaslatában nincs; másik az, a mi benne van. Nincs benne a polgári házasság, az anyakönyveknek polgári hatóságokra ruházása, stb.; ellenben benne van, hogy a ki vallást változtat, ezentúl is kétszer tartozik azt bejelenteni papjánál, hogy annak módja legyen minél nagyobb nyomást gyakorolni lelkiismeretére s mindarra, mihez csak a meggyőződésnek van köze; benne van a „bevett vallások“ kifejezése, szemben a vallásszabadsággal; benne van a vasárnap munkabetiltása, holott isten előtt mégis csak kedvesebb lehet a józanul dolgozó ember, mint azok, kik a csárdákban kurjogatnak és verekednek, mivel hogy nincs egyéb dolguk; benne van, hogy egyes házasságoknál a szülők határozzák meg gyermekeik hitét, holott ez családi viszályokra,

egyházi befolyásokra nyit útát, míg a régi jó erdélyi szokás, hogy a fiú apja, a lány pedig anyja vallását kövesse, sokkal egyszerűbb és békebéber dolog, stb.

Elismeri mindenki, hogy b. Eötvös javaslata a létező viszonyokhoz képest — lépés előre. A reversális megszüntetése, a temetők körüli rendelkezés stb. helyes pontok. De a ki hűsz esztendeig elmaradt a világtól, mely azalatt folyton haladt, ily kis lépésekkel soha sem éri azt utól. Annak meg kell kettőztetnie lépteit, mert a földolog az, hogy elérjük azt a szabadelvűséget, melyet a korszellem kíván.

Azonban bocsánat, ez már a vezércikknek s nem a mi tárcánk hangja. Mi bámolni kezdtük b. Eötvöst, — s folytassuk!

A bátorság ha balra vivé is öt egy úton, jobbra ragadta a másikon, s itt már őszintén bámulhatjuk.

Ő beadott egy népiskolai törvényjavaslatot is, mely által az állam kezébe venné a népnevelést, a mint ez joga, sőt kötelessége is, természetesen a *felekezetesség színe nélkül*. Máshol éppen ennek örülnének a legjobban, s nálunk éppen ez a baj. Szörnyű mozaik nép vagyunk, összerakva tömérdök különféle elemből. A politikában nemzetiségek, a nevelésben felekezetek. Mindegyik fél az államtól, holott valamennyien együtt képezik az államot. A protestáns büszkén hivatkozik önkormányzatára s a „régik“ békekötésekre; a katolikus nem akarja, hogy csak ő legyen az állam gyámsága alatt; a keletiek is magok kívánnak már rendelkezni. Tehát kész a felekezeti csoportosulás a nagy munka ellen. A múlt kiváltsága, békekötései sziklákká magasodnak a jövő útjában, s a sok hangos szóvirág, melyekkel a „népnevelés országa“ után sohajtozánk, elfonnyad a felekezetieskedés szűk körében.

Nagyon lehet félni, hogy e nagy ügy — melyben a nemzeti boldogulás kulcsa rejlik — igen félszegen lesz megoldva, vagy marad, a mint volt, s az első nagy belreform kérdésénél kiderülend, hogy a mi demokratiánk alig egyéb, mint egy cifra phrázisokkal kihimezett lepel, mely alatt féltékenykedés, a multakhoz való eszkönyös ragaszkodás, szűkkeblűség s más ily özönvizeletti monstrumok élnek világukat.

Hanem aztán ily viszonyok közt nincsen is sok jogunk fennen hangoztatni, hogy mi a haladás népe vagyunk, mikor a mult hagyományaiól mit sem akarunk fölláldozni a jövő nagy vívmányaiért; mikor a szabadelvűség régi jeles hivei meghökkenve állnak meg a népiskolai törvény-

javaslat előtt, miután az valami egyebet is akar, mint a mi a linci vagy bécsi protestáns békekötésekben meg írva vagyon.

Soha sem hangzott fülünkbe olyan szomorún, mint most vasárnap, Petur keserű sohaja: „Jó éjszakát, magyar! — valóban éjszaka leond mindenütt, hol a műveltség teljes fényben nem ég! Ha ugy maradnak a falusi iskolák, ha olyan lesz a néptanítók tömege és sorsa, a minő most: akkor a világ hallani fog még sokat bakonyi és somogyi rabló-történetekről és szomorú izgalmakról, melyekre a még könnyen félrevezethető népet egy-egy botor és lelkiismeretlen ember könnyen ragadhatja; de nem fogjuk egy magyar diadalmas vezér szájából hallani azt a nemesen büszke szót, melylyel egy porosz tábornok mutatá be a néptanítókat: ime, ezek az urak azok, kik Csehországban győztek.

De tán valami egyéb is történt Pesten e héten — fogja kérdeni olvasónk, — mint e két „keserves“ törvényjavaslat? Valóban történt — még pedig a kétségbevonhatlan haladás érdekében: megnyitották a kőbányai lóvasutat, zeneszó, áldomások, tánc, tűzijáték mellett. — A színházban pedig tapsoltak *Murszka Ilma* k. a. -nak, ki a „Dinohrát“ sok bravourral éneklé. Visszaérkezett — egész családostúl — *Türr* tbnok is, ki most *Klapkával* együtt meggyőző iratokban sürgeti: hogy a honvédséget szervezni kell gyorsan, mert nincs vesztenivaló idő!

A honvédelmi miniszter (névszerint: — mivel

könnyű elfelejteni — gr. Andrásy) még gyöngélkedik, de — mint Kassáról írják — e héten már visszatér. Akkor tán megemlékeznek arról is, hogy a honvédelmi törvény már rég készen van.

A tábornokok valót mondhatnak: nincs sok veszteni való idő!

Igaz, hogy a vén porosz király a béke szende lilimójával kezében jelent meg a hamburgi börtén; de a másik „liliomszál“ — a spanyol királynő — fut a forradalom elől, mely Spanyolországban egyszerre nagy lobbót vetett; a franciák földje füstölög; keleten tüzelnek is egy kicsit a bolgár hegyek közt; a román álomkép: „hódítás a *Tiszaig*“ — oda van festve a bukaresti új lövöldére, a galliciaiak pedig teljes zavarba jutottak, mert a lengbergi határzat, mely a bécsiek fölfogása szerint: a létező alkotmányt fenyegeti, odáig vitte a dolgot, hogy a fejedelmi pár körüttja — elmaradt.

S ennek köszönheti Gödöllő, hogy a királynét körében üdvözölheti. Ott van most is, s e csöndes szép vidéken, e békés park vén fái közt jól érzi magát. Csak egy kis környezet emlékezteti arra, hogy királyné, különben egészen nő lehet, egészen anya.

Egy kétfogatú kocsí — minden díszörség nélkül — vitte ki másodizben Budáról. De uton utfélen minden arc, mely üdvözlé, s minden kéz, mely megemelte a kalapot, hirdette, hogy legszebb és legbiztosabb őrizet az, mit a nép szíve nyújt.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

F. Gy. (*Történeti naptár*.) Október hó 1-jén Nagy Sándor győzelme Dáriuson Gangamelánál: 331. Kr. e. — 2-án szül. Don Miguel Mária Evariste portugali trónkövetelő: 1802. — 3-dikán nevezetett ki Jelachich Magyarország polgári és katonai kormányzójává: 1848. — 4-dikén született Nibby Antonio, az újabb kor egyik leghiresebb régiségtudósa: 1792. — 5-én — 6-dikán végeztetett ki Batthyány Lajos volt miniszterelnök: 1849. — 7-én a lepantói tengeri csata: 1571.

* (*Orosz iszákosság*.) A szeszadó legelénkebb világot vet rá, mennyire fejlődött az iszákosság Oroszországban. Poroszországban hat százalékra rug a bevétel a pálinka után, Oroszországban pedig 46 százalékra. (Svédországban, Angliában s Norvégiában 24, Ausztriában 10.) A haladás 100 év óta következő: Szeszadóból összesen bevétellett 1749-ben 1,786,955 r., 1799-ben 12,752,119 r., 1849-ben 38, 582, 944 r., 1859-ben 74,171,015

rube l, 1866-ban 115 millió rubel. Átlag minden lakos a tiszta jövedelemhez 2 rubel és 18 kopekkel járul, maga Moszkva városában 11 rubel és 79 k.-kel, Pétervárot 16 rubel és 55 kopekkel.

* (*Jó csel*.) Amerikai lapok beszélik, hogy egyik szerkesztőnek homokos cukrot adott el bizonyos kereskedő. Másnap tehát a szerkesztő következő hirdetést nyomtatott ki lapjában: „Tegnap cukrot vettem egyik ide való kereskedőtől s csupa homokot találtam a cukorban. Ha az illető csaló holnap estig nem küld a homokos cukor helyett két font finom cukrot, nevét nyilvánosságra hozom.“ Másnap estig vagy tíz kereskedőtől kapott finom cukrot.

* (*Egy japán tiszt kivégeztetése*.) Hiogoban nem rég egy japán tisztet végeztek ki. Oka, mert a tiszt egy francia katonát, ki Bizen japán herceg kíséretének nem akart kitérni, kardjával megsebesített. A francia hatóságok elégtételt követel-

tek s a tiszt halálra ítéltetett. A kivégeztetés este 10 órakor ment végbe, a pompásanivilágított templomban. A tiszt nemes ember volt s Bizen herceg ezredese. A japán szokás szerint csak hasonló rangú tiszt lehetett jelen a kivégezésnél és idegenek, egyes küldöttek. Az elítélt kis gömbö-

den oldala felé fordult s buzgó imára fakadt, mi alatt a körülte álló japánok arera borultak. Csak a külföldiek maradtak állva. Ezután egyszerre megragadta a családi kardot s mosolyal ajkán mártotta kebelébe, mire összerogyott. Erre egyik japán tiszt hozzá lépett s egy csapással elmetszette a

A siámi ikrek. (Szövege a 631. oldalon.)

lyü asztal előtt térdelt, melyre családi kardja volt illesztve. Hosszu beszédben bizonyította ártatlanságát s azt, hogy csak a japán törvények értelmében cselekedett, midőn a francia katonát illetlen viselete miatt megfenyíté. Ezután a templom min-

fejet a testtől, hogy fájdalomnak egyszerre vége szakadjon. A körülállók fölfogták a fejet s aranytányérra téve, bemutatták az idegen küldöttségnek ama kérdéssel, hogy: most meg vannak-e már elégedve?

Ujdonságok.

— (Gödöllőn Magyarország királynéját) az odaváló lakosság nagy ünnepélyességgel fogadta. Valeria Maria kis királykisasszonyok ott kellett volna maradnia dr. Balassa János orvosai felügyelete alatt, édesanyja pedig Bécs felé volt visszautazandó, hogy ő felségével a királylyal együtt menjen Galiciába. Ide érkezett távirati tudósítások azonban azt jelenték, hogy a Galiciába való utazás elmarad, s így királyasszonyunk most is köztünk időzik.

— (Magyarország címere a tengeren) talán mégis képviselve lesz, mert azt írják, hogy a keletázsiai expedíció hajójának lobogóit hosszas vita után megállapíták. E szerint azon rajta fogna lenni Magyarország címere is a korona összes jelvényeivel együtt. Talán csak a kétféle sas gyomrában, mert hogy a lobogó Magyarország színeit is fogja viseini, arról hallgat a hír.

— (Habár a reggelek és esték már hűvöseek), egy-két ministerünknek mégis nagyon melege lehet. Így Lónyai pénzügyminiszternek újra befűtötték a temesvári kincstári erdők berbe adott fájával, Nikolics képviselőt azt követelvény egy indítványban, hogy terjesztessenek az országgyűlés elé az ezen ügyre vonatkozó iratok. Másrészt meg báró Eötvös cultusministert izsaszják a keresztény választásokra vonatkozó törvényjavaslata miatt, melyet még a jobboldal lapjai is hevesen támadtak meg, aztán meg a népnevelési törvényjavaslat tárgyában, melyeket az országgyűlés — halomra szerint — mint az igényeknek meg nem felelőt, egészen félre akart vetni.

— (A horvát országgyűlés a horvát-magyar) kiegyezési munkálatot egészen elfogadta s Zágrábot ez alkalomból kivilágították. Már most csak Fiume kérdése van hátra, melyre nézve Várady Gábor azon határozati javaslatlappellett elé az országgyűlésen, hogy átassitassék a kormány Fiumét haladék nélkül az országba keblezni.

— (A király évi utazási költségei). A képviselőház 25-dikén zárt ülésében az udvartartás költségeinek telemelését kérte a pénzügyminiszter 150,000 frttal az előirányzat felett. Az udvartartás költségei előre állapítottán meg az uralkodó élethosszára, a most megállapított összegbe nem vették fel az újabb időben szükségessé lett utazások költségei, melyek 300,000 frtta tétetvén, ennek felét 150,000 frtot Magyarország viseli.

— (Bajor konzul Pesten). Wodjéner Béla magyar kereskedő lesz. Kineveztetése már elfogadott. Moldva Oláhországba meg nagyon jó volna már magyar konzult küldeni, mert az onnan érkező tudósítások szerint az ottani nem magyar születésű konzulátus összetett kézzel nézi azon fenyegető izgatásokat és tényeket, melyeket a románok használ bizonysága ellen naponta végbe visznek.

— (Igen szép fényképalbumot) volt alkalmunk a napokban látni, mely Esztergom főbb pontjait s az ottani bazilikát ábrázolja több oldalról, tizenkét negyedréte alakú lapon. Ez album készítője Beszédes Sándor volt honvéd s most Esztergom-

ban fényképész, kinek művei némely elsőrendűnek mondott pesti fényképészeivel biztosan vetekednek. Ugyancsak ő készíté a gödöllői kerti albumot, melynek egy példányát királynénk is kedvesen fogadta; valamint a váci honvédelem fényképét, a hg. primás igen sikerült arcképét s az ugynevezett „Esztergomi bazilika-albumot,” mely a bazilika külsejét egy-, s annak belsejét öt különböző oldalról nagy lapokú ábrázolja. Ez album a pápa számára készült.

— (Megbokrosodott lokomotív). A közel mult napokban egy Kanizsáról jött tehervonat kerékfordító rudja Vasvárot túl a hegytetőn eltörtött, minek következtében a mozdony villámsébesseggel rohant a völgynek alá, s nagy megerőltetésbe került a vonatot megállapítani. Egyéb baj, szerencsére, nem történt.

— (A József nádor-szobra) felállítására megválasztott bizottság már megállapítá a leleplezési ünnepély programját s közelebb a közgyűlés elé terjesztendi. A felállítással Gregeresnek oct. 15-ig készen kell lenni, hogy a leleplezés még azon hónapban az Ő Felsége által meghatározandó napon akadálytalanul megtörténhessék.

— (Újabb rabló-történet.) Legközelebb Nagylakon Csanádmegyében több fegyveres rabló egy vagyonosnak ismert juhász házához — benn a városban — kocsin hajtott be, s a honn talált nőtől férje pénze kiadását követelte, mire midőn a nő válaszolta, hogy nem tudja férje hol tartja a pénzt, a védtelen nőt kizozni, késekkel szurkálni kezdték, s majd midőn ekkor sem akart vagy tudott férje pénzéről mit sem mondani: a keménybe egy kötélnél fogva felakasztották s alá tüzet gyújtottak. — Egy 8—9 éves gyermek verte fel az éjeli öröket s ez által lárma támadván, a rablók a városból szépen eltávoztak. Az összecsedült nép a szegény asszonyt még életben, de sok késszurásokkal testén, vette le.

— (A Beniczky ügyre vonatkozólag) írják: Beniczky Lajos 1845-ben merész lovagláa következtében Stavnicán egy kert melletti pallón lováról leesvén, baloldalán megsérült; de az nem áll, hogy e miatt két oldalbordáját kivették volna. Közöl e iránt hivatkozik a sebesültet gyógyító dr. Téja urra.

— (Pesti albumok három keleti császár számára.) Azon albumok, melyeket a kereskedelmi testület az ázsiai expedícióval küld a siami, japáni és kínai császároknak, valóban oly pompás díszművek, melyek dícséretére válnak Posner K. L. ismert műintézetének. Mind a három igen szép, piros és kávészínű kecskebőrbe kötve, porcellán festményekkel és pompás vésmunkákkal. Egyik az ismert magyar „vadász-album,” a másik kettő pedig a magyar birodalom nevezeteseb városainak látkepeit foglalja magában szép acélmetszetekben. Az albumok felső boritékán a magy. címer látható, a hátboritékon cserkorszoriban az évszám. Belőli fehér moire antique van, nemzeti szín szegélyzettel. A vadászalbum külső porcellán festése a hajnalt, délet és éjt ábrázolják. A másik kettőnek kül-

festései az ipar és kereskedelem köréből vannak véve.

— (Vasuti toaszt.) A pest-kőbányai lóvonatú vasút közelebb történt megnyitása alkalmával Tóth Kálmán is mondott egy toasztot, mely nagy derűtséget okozott. Tóth Kálmán tudniillik a járművekhez hasonlítá politikai pártjainkat: a szélsőbal a gőzmozdony, mely gyorsan száll, de veszedelmekkel jár; a jobboldal a tisztességes régi omnibusz, mely lassan, de biztosan akarja elérni célját; a balközép pedig a lóvonatú vasút, mely gyorsan halad és nem veszedelmes.

— (Hamis ezres bankjegy.) Egyik vidéki városban ezeressel akarta fizetni egy vidéki uracs a megvett öltönyt, mi feltűnt: a szabó rögtön fölismerte a hamisítást s tartóztatta azon ürügy alatti, hogy csak 700 forint tud visszaadni, melylyel a jómadár meg akart elégedni, a többit „majd más-kor.“ Hanem bizony becsípték a mesterséget nagyban kezdőt, ki aligha másokkal nincs összekötötésben.

— (Cseh asszonyok négygyűlése.) Hochstadt mellett egy hegyen igen sok asszony négygyűlésre jött össze nem régebben. Összegyűltek, hogy oly tárgyakról tanakodjanak, melyekben a nő illetékes bír. Először is azon vitáztak, hogy a nő köteles-e hű maradni a polgári házasság behozatala után is. Azt határozták, hogy persze köteles. Aztán a krinolinra tértek, hogy kisebbet viseljenek-e ezután mint eddig. Később heves lett a vita egyéb tárgyak fölött, s egy hivatalnok egyenruhában jelent meg. Eleintén megtámadták, de látva, hogy mily mivel, kedves ember, anyelegni kezdtek vele, s

beszélgettek a város dolgairól, a miben aztán nagyon otthonosak voltak.

— (Történel az Arany-országból.) Kalifornia csakugyan az aranyok hazája és kétségbeesettek megvigasztalója, mint a következő történet is bizonyítja. Pár év előtt B. párisi színész egy régebbi színésztársa M. látogatta meg, ki sok panaszt s meglehetősen nyomorúságot hozott magával. B. segített rajta, lakással s élelemmel látta el, sőt összekötötésbe tette többi színésztársaival is, kik szintén segítették rajta. Egyszer M. egész örömmel tudatja, hogy Brüsszelbe fog menni, hová előnyös szerződést kapott, sőt már előleget is kúltek számára. Másnap reggelre légyottot adott barátjának egy bizonyos helyen. B. el is ment, de M. nem jelent meg. Midőn aztán hazatért, egy levelet talált otthon, melyben M. azt írta, hogy ellenállhatlan vágy ragadja Kalifornia felé, azért utban is van. — Bocsásson meg neki, hogy úti költségeit a barátja vagyonából fedezi, de ha terve sikertül, vissza fogja szolgáltatni. Kéri, hogy őrizze meg e levelet, mint büntette próbáját; meg van győződve, hogy egy nap arannyal váltja vissza. — M. csakugyan elvitte magával B. aranyórját láncsal és két gyűrűvel, háromszáz frankot s egy gyémánt gyűrűt, melyet épen az orosz cártól kapott ajándékba. B. már el is feledte az egészet, midőn e napokban levelet kap, melyhez egy 25,000 frankról szóló utalvány van mellékelve a Rotschild-házhoz. „Három hó mulva Párisba megyek, addig is fogadd tartozásomnak kezdetét.“ Ezt írta a levélben M.

(Folytatása a mellékleten.)

H I R D E T É S E K.

Előfizetési fölhívas a

„HAZÁNK S KÜLFÖLD“

értékes színes műlapokkal megjelenő, legolcsóbb képes heti lapra.

Uj előfizetőinket különösen figyelmeztetjük azon kedvező körülményre, hogy lapunkban minden évnegyed régen a közlemények befejezetnek, a miert egyetlen évnegyedi folyam sem képez csonka példányt.

Illusztrációinkat mindig e nemben legkifinomott rajzolónk a R u s z a n a k legjobbhírű műintézete állítják ki a képeink Állandó szépségét tekintve, mondhatjuk, hogy a „Hazánk s Külföld“ legdíszesebben illusztrált lap.

Idei egész éves előfizetünk (habár csak negyedéves részeketben küldik is be előfizetési összegeiket), csupán a 30 krnyi bélyeg- és csomagolási díjnak előlegez beküldése után az októberi évnegyedben kapják meg

„Huzár-bravour“

című, 1868-ra készülő, nagysága és alakjára nézve a tavalyi „Hunyady László végbucsuja“-val egyenlő pompás színnyomatu műlapunkat, melyet lapunk számára kitűnő festész hazánkfa, Wágner Sándor, a müncheni kir. művészeti akadémia tanára készített. E műlapunk mind kompozíciójára, mind remek kivitelére nézve felülmúlja eddigi műlapjainkat is, melyeknél pedig kitűnőbbek magyarországi lapok mellett még sohasem jelentek meg.

Uj előfizetünk azon kedvezményben részesülnek, hogy külön-külön 1 frtert s 30 kr. csomagolási díjért megrendelhetik három múlt évi: „Dobozi“, „Zrínyi és Frangepán“ s „Hunyady végbucsuja“ című képeink bármelyikért, vagy 3 frt. 30 krért mind a hármat.

Előfizetési föltételek:

Égész évre 6 frt. | Negyedévre jul.—sept., 1 frt 50 kr.
Félévre jul.—decemberig 3 „ | az 1868 ki műmelléklet csomagolása külön 30 „

A t. gyűjtők minden egyszerre beküldött 10 előfizetés után tiszteletpéldányban részesülnek.

Szokoly Viktor,
szerk. és tulajdonos.

Kiadó: az „Atheneum“ társulat.
(Post. barátok tere 7. szám.)